

T.C.
ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

20-05-2010

7/12796

6K.110

Sayı :B.11.0.SGB.0.01.00.610.01/967
Konu :İzmir Milletvekili
Sayın Oğuz OYAN'ın
yazılı soru önergesi.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 01.03.2010 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-20283 sayılı yazısı.

İzmir Milletvekili Sayın Oğuz OYAN'ın 7/12796 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Binali YILDIRIM
Ulaştırma Bakanı

EK :

1) Cevap formu (4 Sayfa)

DAĞITIM:

TBMM Başkanlığı

Başbakanlık

İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN OĞUZ OYAN'IN
7/12796 SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI

Türkiye Büyük Millet Meclisinde 10.07.2003 tarihinde kabul edilerek 19.07.2003 tarihli, 25173 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun "Yönetmelik" başlığı altındaki 34'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; "Ulaştırma Bakanlığınca verilecek yetki belgeleri ve taşıt belgeleri ile... hizmetlerinde öngörülecek hususların" Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren 6 ay içerisinde yürürlüğe konulacak Yönetmelikle düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

Kanunun yukarıda belirtilen maddesi uyarınca hazırlanarak 25.02.2004 tarihli ve 25384 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Karayolu Taşıma Yönetmeliği, daha sonra 11 Haziran 2009 tarihli ve 27255 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Karayolu Taşıma Yönetmeliği ile yürürlükten kaldırılarak yeniden düzenlenmiştir. Bu yönetmeliğin, 6'ncı maddesi ile Yetki Belgesi türleri belirlenmekte, 80'inci maddesinin 1'inci fıkrası ile de Bakanlıkça verilecek Yetki Belgelerinden bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek.1 sayılı Ücret Tablosundaki ücretlerin alınacağı öngörülmektedir. Ayrıca maddenin 1 'inci fıkrasının 3'üncü bendi, Belge Ücretlerinin her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanacağını hükme bağlamaktadır. Yönetmeliğin Ek.1 dizininde yeralan Ücret Tablosunda ise düzenlenecek yetki belgeleri ile diğer muhtelif belge ve kartlar için 63.- TL'dan 258.857 TL' na kadar muhtelif ücretler alınacağı düzenlenmektedir.

Tabloda yeralan yetki belgesi ücretlerinin, muhatap alınan ağırlıklı sosyal kesim dikkate alındığında, genelde kabul edilebilir düzeylerin çok üzerinde tesbit edildiği anlaşılmaktadır. Örneğin, yurtiçi ticari eşya taşımacılığı yetki belgesi olan K 1 Belgesini alabilmek için kamyoncu esnafının 12.942,- TL ödemesi gerekmekte, kendi faaliyet konusu ile ilgili yurtiçi eşya taşımacılığı yapan meslek mensuplarının almaları gereken K2 Belgesinin ücreti ise 6.471,- TL olarak belirlenmiş bulunmaktadır. Ulaştırma Bakanlığı yetkililerinin açıklamalarına göre şu ana kadar 171.430'u K1 olmak üzere toplam 337.481 K1 ve K2 Belgesi verilmiştir. Yönetmeliğe göre beş yılda bir yenilenmesi gereken bu belgelerin indirimsiz ücretlerden verildiği varsayıldığında yalnızca bu iki belgeden elde edilecek gelir 3,365 Milyar TL olmaktadır ki, bu meblağın belge ücretlerinin alınması için yasanın öngördüğü amaç dikkate alındığında son derece yüksek boyutlarda olduğu açıktır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi yetki belgesi ücretlerinin son derece yüksek tutarlarda belirlenmiş olmasının hak ve adalet ölçütlerine aykırılığı bir yana konunun düzenlenme biçimi Anayasaya da aykırıdır. Gerçekten de, T.C. Anayasasının 73'üncü maddesindeki "Vergi, Resim, Harç ve benzeri mali yükümlülükler Kanunla konulur değiştirilir veya kaldırılır" amir hükmüne karşın, yük ve yolcu taşımacı esnafına yönetmelikle çok yüksek miktarlarda mali mükellefiyetler getirilmiştir. Bu açıdan, Yönetmelik ile yapılan sözkonusu düzenlemenin, mali mükellefiyetlerin yasayla belirlenmesi zorunluluğuna ilişkin Anayasa kuralına aykırı olduğu ortadadır. Kaldı ki, Karayolları Taşıma Kanunu yetki belgelerinin bedeli mukabili düzenleneceğini öngörmesine karşın, yetki belgesi ücretlerinin yönetmelikle belirleneceğine ilişkin de herhangi bir hüküm içermemektedir. Düzenlemenin bu yönüyle kanun yapma kurallarına da aykırı olduğu açıktır.

Bu bilgi ve açıklamalar ışığında;

SORULAR:

1) Anayasamızın, mali mükellefiyetlerin yasayla düzenlenmesi gerektiği şeklindeki kuralına aykırı olan gayri hukuki bu düzenleme ve uygulamaların biran önce Anayasamızın amir hükmüne uygun bir hale getirilebilmesi için gerekli yasal düzenleme çalışmalarını başlatmayı düşünüyor musunuz?

2) Bu yasal düzenleme çalışmaları vesilesiyle, hak ve adalet duygularını rahatsız edici boyutlarda ve kazançla orantısız derecede yüksek olan ve kamyoncu esnafı ve kendi malını taşıyan küçük esnaf tarafından büyük tepkiyle karşılanan ve hatta kimi esnafın kamyonunun değerinden de fazla olan bu yetki belgesi bedellerinin makul ve kabul edilebilir düzeylere indirilmesini düşünüyor musunuz? Eğer düşünüyorsanız, bunu hangi kapsamda ve hangi vadeler içinde gerçekleştirmeyi planlamaktasınız?

3) Yetki belgesi ücretlerinde indirim gitmeyi düşünmüyorsanız, yüksek belge ücretlerini ödeyemediği için kamyonunu takoza alıp trafikten çeken binlerce kamyoncu esnafının bu yaşamsal sorununun çözümü için Bakanlığınızca yürütülen herhangi bir çalışma var mıdır? Yoksa, bu tutum büyük taşımacılık şirketlerini teşvik ederken kamyoncu esnafını tasfiyeye yönelik bilinçli bir politikanın parçası mıdır?

CEVAPLAR:

Karayolu taşımacılığı alanında çıkartılmış bir ihtisas kanunu olan 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun amacı; karayolu taşımalarını ülke ekonomisinin gerektirdiği şekilde düzenlemek, taşımada düzeni ve güvenliği sağlamak, taşımacı, acente ve taşıma işleri komisyoncuları ile nakliyat ambarı ve kargo işletmeciliği ve benzeri hizmetlerin şartlarını belirlemek, taşıma işlerinde istihdam edilenlerin niteliklerini, haklarını ve sorumluluklarını saptamak, karayolu, taşımalarının, diğer taşıma sistemleri ile birlikte ve birbirlerini tamamlayıcı olarak hizmet vermesini ve mevcut imkanların daha yararlı bir şekilde kullanılmasını sağlamaktır.

4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun getirdiği en önemli yenilik Avrupa Birliği'nde karayolu taşımacılık mesleğine girişin üç ana temelini teşkil eden mali yeterlilik, mesleki yeterlilik ve mesleki saygınlık ilkelerinin mevzuatımıza taşınmasıdır.

Bilindiği üzere 4925 sayılı Kanunun 33.maddesinin birinci fıkrasında;

“Verilecek yetki belgeleri ve taşıt kartlarından ücret alınır. Ücreti alınmadan yetki belgeleri ve taşıt kartları verilmez. Yetki belgesinin yenilenmesinde ve zayiinde ücretin % 15'i alınır. Unvan değişikliği, adres değişikliği ve benzeri nedenlerle süresi bitmeden yenilenen belgelerden ücret alınmaz” hükmü,

ikinci fıkrasında;

“Bu ücretler, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükmü uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır” hükmü,

Karayolu Taşıma Yönetmeliğinin 80.maddesinde ise;

“(1) Bakanlıkça verilecek yetki belgeleri ve taşıt kartlarından bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek- 1 sayılı Ücret Tablosunda belirtilen ücretler alınır. Ücreti alınmadan yetki belgeleri ve taşıt kartları verilmez. Yetki belgesinin yenilenmesinde ve zayiinde ücretin % 15'i alınır. Unvan, adres ve bağlı olduğu vergi dairesi ve vergi numarası değişikliğinden dolayı süresi bitmeden yenilenen yetki belgelerinden ve bu belgelere ait taşıt kartlarından ücret alınmaz.”

“(2) Yetki belgesi sahiplerine ait şube/şubeler için düzenlenen belgelerden ücret alınmaz.”

“(3) Belge ücretleri, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır.”

“(4) Düzenlenme işlemi tamamlanmış olan belge ücretleri iade edilmez ve geri ödenmez” hükümleri, yer almaktadır.

Bu hükümlerden hareketle hazırlanan ücret tarifesı de yönetmeliğın ekinde Ek-1 sayılı ücret tablosu olarak yer almaktadır.

Karayolu Taşıma Yönetmeliğinin 80 inci maddesi ile; mali yeterliliğı ve ulaştırma modları arasında makul bir dengeyi sağlamak, karayolu taşımacılık faaliyetlerine girişı daha kontrollü yapmak amacıyla her yetki belgesi türü için faaliyetin niteliğine ve kapsamına göre yetki belgesi ücretleri ayrı ayrı belirlenmesi amaçlanmıştır.

Karayolu Taşıma Yönetmeliğinin yürürlüğe girdiğı 25.02.2004 tarihinden itibaren ilk defa yetki belgesi sistemine dahil edilen K türü belgeler için %90, diğeri belgeler için (A1, A3, G1, G3, G4, H1, L, M, N, P, R ve T türü) %40 oranında indirim uygulanmış ve geçiş sürecinin sonu olan 25.02.2006 tarihine kadar bu indirim kademeli olarak devam etmiştir.

Aynı Yönetmeliğın geçici 3.maddesine göre toplam yüklü ağırlığı 3.5 tonu geçmeyen taşıtlarla yapılacak taşımalarda alınması zorunlu olan belgeler için %93 oranında indirim 2010 yılında da devam etmektedir.

Bu nedenle, yaklaşık 360.000 işletmecinin yetki belgesi aldığı ve faaliyetine devam ettiği taşımacılık sektöründe, bugün itibariyle yetki belgesi ücretlerinde mevcut olan indirimler dışında indirim yapılması yetki belgesi sahibi bu işletmecilerin devlete olan güvenini sarsacağı gibi piyasayı da olumsuz yönde etkileyeceğı için Bakanlığımızın yetki belgesi ücretlerinde indirim konusunda herhangi bir çalışması bulunmamaktadır.

Yapılan tespitlere göre bugün itibariyle sektörün yaklaşık %98'i yetki belgesini belirlenen ve kademeli olarak indirim uygulanan ücret tarifesinden almış olup, belge yenilemelerinde de geçerli ücretin %15'i ödenmek suretiyle yetki belgeleri 5 yıllık sürelerle yenilenmektedir.

Ayrıca, sözkonusu düzenleme ve ücretler aleyhine Anayasaya aykırılık iddiaları da dahil olmak üzere Danıştay'da açılan onlarca dava idareimiz lehine sonuçlanmıştır.

Öte yandan sektörün yeniden yapılandırılması kapsamında alınan tedbirlerden biri de; karayolu taşımalarının ekonomik, seri, elverişli, güvenli, verimli, kaliteli, çevreye kötü etkisi en az ve kamu yararını gözetecek şekilde düzenlenmesi çerçevesinde, ekonomik ve teknik ömrünü tamamlamış ticari motorlu karayolu taşıtlarının bir kısmının (kamyon, çekici, tanker, otobüs) piyasadan çekilerek can ve mal güvenliğinin artırılması, çevre kirliliğinin ve mevcut atıl kapasitenin azaltılarak sağlıklı bir taşımacılık piyasasının oluşturulabilmesini teminen yapılan yasal düzenlemeler kapsamında Bakanlığımızca bugüne kadar toplam 17.869 adet ekonomik ve teknik ömrünü doldurmuş 30 yaşın üzerindeki araç piyasa değerinden daha yüksek bir bedelle satın alınarak hurdaya ayrılmıştır.

Sözkonusu taşıtların bu şekilde piyasadan çekilmesi işlemlerine 2010 yılında ve takip eden yıllarda da devam edilecektir.